

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Nr. 11016/2128/III-5/2015

Către

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În temeiul art.471 din Codul de procedură penală, vă sesizăm
cu

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

vizând admisibilitatea căii de atac a contestației formulate în temeiul art.204 alin.1 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, potrivit art.213, respectiv art.215¹ alin.5 din același cod, împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat/prelungit măsura controlului judiciar.

Examenul jurisprudenței existente în materie evidențiază două orientări, relevând caracterul neunitar al acesteia.

I. Astfel, într-o orientare, s-a susținut inadmisibilitatea contestației formulate în baza art.204 din Codul de procedură penală, împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, întemeiate pe dispozițiile art.213, respectiv art.215¹ alin.5 din Codul de procedură penală, împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat/prelungit măsura controlului judiciar.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Adepții acestei orientări au susținut că, potrivit prevederilor art.213, respectiv art.215¹ alin.5 raportat la art.213 din Codul de procedură penală (introdus prin Ordonanța Guvernului nr.82 din 10 decembrie 2014), împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat/prelungit măsura controlului judiciar, legiuitorul a prevăzut doar o singură cale de atac, respectiv plângerea pe care inculpatul o poate face la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond.

În acest sens, s-a arătat că prevederile art.204 din Codul de procedură penală vizează doar încheierile prin care măsura preventivă a controlului judiciar a fost dispusă de către judecător, iar nu încheierile prin care s-a soluționat plângerea împotriva ordonanței procurorului. Faptul că art.213 alin.6 din Codul de procedură penală prevede că judecătorul de drepturi și libertăți poate revoca măsura controlului judiciar, dacă au fost încălcate dispozițiile legale ce reglementează luarea acesteia, nu înseamnă că judecătorul dispune asupra măsurii pentru a fi incidente dispozițiile art.204 alin.1 din Codul de procedură penală. În plus, s-a precizat că soluția nu contravine cerințelor art.13 din CEDO, câtă vreme măsura preventivă dispusă de procuror a fost verificată în calea de atac a plângerii de un judecător imparțial și independent.

Concluzia inadmisibilității contestației întemeiate pe art.204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii conform art.213 din același cod, a fost susținută și prin invocarea dispozițiilor art.213 alin.7, care prevăd că dosarul se restituie procurorului în 48 de ore de la pronunțarea încheierii, fără a menționa posibilitatea contestării unei asemenea încheieri. Totodată, în sprijinul aceleiași opinii s-a mai susținut că art.204 din Codul de procedură penală reprezintă o normă cu caracter general, iar art.213 din același cod este o normă cu caracter special, astfel încât vor fi aplicabile exclusiv dispozițiile cu caracter special (Anexele 1 - 37).

II. Dimpotrivă, într-o altă opinie, s-a considerat admisibilă calea de atac a contestației întemeiate pe dispozițiile art.204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță, în faza de urmărire penală, asupra plângerii împotriva măsurii preventive a controlului judiciar dispusă/prelungită de procuror, conform art.213, respectiv art.215¹ alin.5 din Codul de procedură penală.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În susținerea acestui punct de vedere s-a arătat că textul art.213 din Codul de procedură penală nu reglementează că încheierea pronunțată de judecătorul de drepturi și libertăți în soluționarea plângerii formulate împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat/prelungit măsura controlului judiciar este definitivă sau fără cale de atac. Prin urmare, în lipsa unei dispoziții exprese în reglementarea specială, *se aplică dispozițiile generale prevăzute de art.204 din Codul de procedură penală care reglementează dreptul la contestație împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive, reglementare generală care nu face distincție referitor la natura măsurii preventive și nici la modalitatea prin care se dispune asupra acestei măsuri, respectiv cu ocazia soluționării plângerii întemeiate pe dispozițiile art.213 din Codul de procedură penală sau în mod direct (Anexele 38 - 55).*

Nici jurisprudența instanței supreme în această materie nu este unitară, ambele orientări fiind împărțite în egală măsură (Anexele 36 - 37/prima orientare și Anexele 54 - 55/a doua orientare).

Aceeași problemă de drept - admisibilitatea căii de atac a contestației formulate în temeiul art.204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, în temeiul art.213 din Codul de procedură penală, împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar - a făcut anterior obiectul unei proceduri întemeiate pe art.475 din Codul de procedură penală (dosar nr.26/1/2014/HP/P), sesizarea fiind însă respinsă ca inadmisibilă prin decizia nr.24 din 6 octombrie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial nr.823 din 11 noiembrie 2014.

Apreciez că soluția legală în materie este ilustrată de a doua orientare jurisprudențială.

*

*

Potrivit art.204 alin.1 din Codul de procedură penală (Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurii preventive în cursul urmăririi penale, Titlul V - Măsuri preventive și alte măsuri procesuale,

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Capitolul I – Măsurile preventive, **Secțiunea 1 – Dispoziții generale**), *împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive, inculpatul și procurorul pot formula contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. Contestația se depune la judecătorul de drepturi și libertăți care a pronunțat încheierea atacată și se înaintează, împreună cu dosarul cauzei, judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 48 de ore de la înregistrare.*

Pe de altă parte, conform art.213 alin.1 din Codul de procedură penală (Calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror; dispoziție care face parte din același titlu și capitol ca și art.204 alin.1 din Codul de procedură penală, însă, spre deosebire de această dispoziție, se situează în **Secțiunea a 3-a – Controlul judiciar**), *împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar în termen de 48 de ore de la comunicare, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond.*

În același sens sunt și prevederile art.215¹ alin.5 din Codul de procedură penală, introdus prin Ordonanța Guvernului nr.82 din 10 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial nr.911 din 15 decembrie 2014, conform căreia *împotriva ordonanței procurorului prin care, în condițiile prevăzute de alin.2 și 3, s-a prelungit măsura controlului judiciar, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, dispozițiile art.213 aplicându-se în mod corespunzător.*

Din conținutul dispozițiilor menționate rezultă că acestea reglementează căi de atac împotriva actelor procesuale prin care, în faza de urmărire penală, organul judiciar competent dispune asupra măsurilor preventive.

Având în vedere acest element de identitate, alături de faptul că, în raport cu situarea celor două texte legale în economia dispozițiilor privind măsurile preventive, art.204 din Codul de procedură penală reprezintă o *normă cu caracter general*, iar art.213 din același cod este o *normă cu caracter special*, s-ar putea concluziona că vor fi aplicabile exclusiv dispozițiile cu caracter special. O asemenea concluzie conduce implicit și la aceea că o contestație întemeiată pe dispozițiile art.204 din Codul de procedură penală împotriva unei încheieri pronunțate în procedura prevăzută de art.213 din același cod este inadmisibilă.

Un asemenea raționament nu are însă în vedere faptul că cele două dispoziții legale vizează acte procesuale diferite, dispuse sau pronunțate de

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

organe judiciare diferite. Astfel, art.213 din Codul de procedură penală vizează calea de atac (plângere) împotriva unui act al procurorului, în vreme ce art.204 din Codul de procedură penală este incident în ceea ce privește acte ale judecătorului de drepturi și libertăți.

În consecință, pe baza acestui element de diferență, nu mai poate opera excluderea de la aplicare a art.204 din Codul de procedură penală, excludere întemeiată pe raportul dintre o normă specială și una generală (și care ar fi operabil doar în măsura în care ambele texte legale ar reglementa același aspect).

Prin urmare, având în vedere că cele două dispoziții reglementează proceduri diferite, căi de atac împotriva unor acte diferite, dispuse/pronunțate de organe judiciare diferite, acestea nu se vor exclude reciproc, ci vor fi aplicabile ținând seama de succesiunea cronologică și logică a cauzei.

Astfel, ordonanța procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar va fi supusă plângerii la judecătorul de drepturi și libertăți conform art.213 din Codul de procedură penală, iar încheierea pronunțată de acesta în soluționarea plângerii va fi supusă contestației, conform art.204 din același cod.

A. În soluționarea căii de atac (plângere) împotriva măsurii controlului judiciar dispuse/prelungite de procuror prin ordonanță, în procedura prevăzută de art.213, respectiv art.215¹ alin.5 din Codul de procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți poate pronunța următoarele soluții :

1) respinge plângerea ca tardivă dacă este formulată cu depășirea termenului de 48 de ore de la comunicarea ordonanței sau ca inadmisibilă atunci când este formulată de către altă persoană decât inculpatul;

2) respinge plângerea ca nefondată în ipoteza în care ordonanța procurorului este temeinică și legală;

3) admite plângerea și dispune revocarea măsurii preventive dacă au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează condițiile de luare a acesteia / admite plângerea și modifică conținutul/durata măsurii.

Pe de altă parte, dispozițiile art.213 din Codul de procedură penală sunt similare dispozițiilor art.140² din Codul de procedură penală din 1968.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

B. În legislația anterioară, potrivit deciziei nr.18/2008, pronunțată în recurs în interesul legii și prin care au fost interpretate dispozițiile art.140² din Codul de procedură penală din 1968, încheierile prin care judecătorul ori instanța de judecată, în cursul urmăririi penale, admite plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune luarea, prelungirea, revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea, prevăzute de art.145 din Codul de procedură penală, ori a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara prevăzute de art.145¹ din Codul de procedură penală sunt supuse căii de atac a recursului în condițiile art.140³ din Codul de procedură penală.

Prin urmare, în reglementarea anterioară era consacrată existența unei căi de atac (plângere conform art.140² din Codul de procedură penală) împotriva ordonanței procurorului prin care se dispunea luarea măsurii prevăzute de art.145, art.145¹ din Codul de procedură penală, precum și o cale de atac (recurs, conform deciziei nr.18/2008 pronunțate în recursul în interesul legii) împotriva încheierilor de soluționare a acestor plângeri, prin admitere.

Așadar, reglementarea anterioară recunoștea în această materie un dublu grad de jurisdicție.

Este adevărat că, prin trimiterea la art.140³ din Codul de procedură penală făcută de decizia nr.18/2008 pronunțată în recurs în interesul legii, încheierile prin care astfel de plângeri erau respinse nu erau supuse căii de atac a recursului.

Însă, acest din urmă aspect a fost criticat în doctrină¹ pentru încălcarea exigențelor unui proces echitabil, prin dezavantajarea persoanei vizate de măsură în raport cu acuzarea, respectiv pentru încălcarea principiului egalității armelor. Din această perspectivă, s-a argumentat că, de lege ferenda, ar trebui reglementată și posibilitatea atacării cu recurs și a acestor încheieri.

S-a arătat că, chiar și atunci când analiza legalității măsurii se realizează, printr-un control încorporat, de judecător (ceea ce echivalează cu respectarea exigențelor convenționale), dacă standardul național este mai ridicat decât cel convențional, el trebuie respectat. Altfel spus, dacă legislația națională recunoaște exercitarea unei căi de atac, aceasta trebuie să fie garantată și aplicată efectiv.

În consecință, așa cum s-a arătat și anterior, legislația anterioară (prin legislație înțelegând, în sensul jurisprudenței CEDO, atât dispozițiile

¹ O.Predescu, M.Udroiu, Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Dreptul procesual penal român, Editura C.H.Beck, București, 2007, pag.203-205.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

legale, cât și jurisprudența și doctrina care a consacrat o interpretare evolutivă a dispozițiilor legale) a recunoscut un dublu grad de jurisdicție în materia ce face obiectul prezentei analize.

C. În condițiile în care măsurile preventive prevăzute de art.145, art.145¹ din Codul de procedură penală din 1968 prezintă suficiente similarități cu măsura preventivă a controlului judiciar prevăzută de art.211 și următoarele din Codul de procedură penală, după cum și art.213 din Codul de procedură penală prezintă elemente similare cu art.140² din Codul de procedură penală din 1968, iar potrivit legislației anterioare a fost recunoscut și asigurat un dublu grad de jurisdicție, este greu de acceptat că în actuala reglementare, standardul este mai redus, în sensul existenței unui singur grad de jurisdicție. O asemenea concluzie echivalează cu o recunoaștere implicită a unui regres al legislației actuale.

Nu se poate admite că obiective precum accelerarea duratei procedurilor și simplificarea acestora justifică sacrificarea unor garanții procesuale ; aceasta cu atât mai mult cu cât, în expunerea de motive a Codului de procedură penală, s-a afirmat că nu s-a intenționat ca acesta să conțină soluții originale cu orice preț, ci că scopul îl reprezintă menținerea tuturor soluțiilor viabile din legislația anterioară, alături de soluții noi care, împreună, să acorde respectul cuvenit drepturilor și libertăților fundamentale ale tuturor subiecților procedurii penale.

Concluzia inadmisibilității contestației întemeiate pe art.204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, conform art.213, respectiv art.215¹ din același cod, nu poate fi susținută nici prin invocarea dispozițiilor art.213 alin.7 care prevăd că dosarul se restituie procurorului în termen de 48 de ore de la pronunțarea încheierii judecătorului de drepturi și libertăți, fără a menționa posibilitatea contestării unei asemenea încheieri (așa cum se menționează în cazul altor dispoziții legale, de exemplu, art.219 alin.7 sau art.204 alin.13 din Codul de procedură penală).

Astfel, dispozițiile art.213 alin.7 din Codul de procedură penală prevăd un termen de 48 de ore de la pronunțarea încheierii în care dosarul se restituie procurorului. Or, cele 48 de ore de la pronunțare reprezintă tocmai termenul de declarare a contestației, conform art.204 alin.1 fraza I din Codul de procedură penală, contestație care se depune la judecătorul de drepturi și

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

libertăți care a pronunțat încheierea atacată, conform art.204 alin.1 fraza a II-a din același cod.

Identitatea termenului de restituire a dosarului cu termenul de contestație permite concluzia articulării celor două dispoziții legale, în sensul funcționalității căii de atac prevăzute de art.204 din Codul de procedură penală. Astfel, legiuitorul a lăsat posibilitatea celui interesat să atace încheierea, creând și pentru judecătorul de drepturi și libertăți posibilitatea de a cunoaște această manifestare de voință și de a proceda în funcție de oricare ipoteză concretă : de a restitui dosarul procurorului în ipoteza în care nu se formulează contestație sau de a-l înainta judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară atunci când o asemenea contestație este formulată.

Concluzia anterior enunțată este susținută și de dispozițiile art.204 alin.14 din Codul de procedură penală care completează dispozițiile art.213 alin.7 din același cod și care prevăd că judecătorul de drepturi și libertăți de la prima instanță (în speță, judecătorul de drepturi și libertăți care a pronunțat încheierea prin care a soluționat plângerea întemeiată pe art.213 din Codul de procedură penală), dacă nu se formulează contestație împotriva încheierii pe care a pronunțat-o, restituie dosarul procurorului în termen de 48 de ore de la expirarea termenului de contestație.

De altfel, în sensul admisibilității contestației, întemeiate pe dispozițiile art.204 din Codul de procedură penală și formulate împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță cu privire la plângerea formulată de inculpat conform art.213 din același cod, s-a pronunțat și doctrina².

Prin urmare, din interpretarea prevederilor legale menționate, contestația întemeiată pe dispozițiile art.204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii conform art.213, respectiv art.215¹ alin.5 din același cod, împotriva ordonanței procurorului prin care s-a dispus/prelungit măsura controlului judiciar este admisibilă.

² C.Jderu În Codul de procedură penală. Comentarii pe articole – M.Udroiu (coordonator), Ed.C.H.Beck, București, 2015, pag.610; M.Udroiu, Procedură penală. Partea Generală. Noul Cod de procedură penală, Ediția 2, ED.C.H.Beck, București, 2015, pag.611

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

*

*

*

Având în vedere cele expuse, vă solicităm să constatați că problema de drept a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale, conform art.474 din Codul de procedură penală.

